

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 10.7.2014
C(2014) 4940 final

VIEŠASIS VARIANTAS

Šis dokumentas yra vidinis Komisijos dokumentas, kuris pateikiamas tik kaip informacija.

Tema: Valstybės pagalba SA.34457 (2014/N) – Lietuva
Nacionalinis nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų išdavimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 10c straipsnio 5 dalį investicijų planas

Gerbiamasis pone,

Komisija jums praneša, kad pagalba, suteikta pagal Nemokamų pereinamojo laikotarpio šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų išdavimo (pagal Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos direktyvą¹, toliau – ATLPS direktyva) schemą, yra suderinama su vidaus rinka, kaip nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 107 straipsnio 3 dalies c punkte, todėl nusprendė priemonei, apie kurią pranešta, neprieštarauti.

1. PROCEDŪRA

1. Išankstinio pranešimo klausimais su Komisija susisiekti Lietuva 2014 m. vasario 3 d. elektroniniu pranešimu, kurį Komisija užregistravo tą pačią dieną, informavo apie siūlomą priemonę. Pagal Komisijos prašymą Lietuva 2014 m. gegužės 15 d. pateikė daugiau informacijos.

¹ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB, su pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB.

Linui LINKEVIČIUI
Užsienio reikalų ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01511 Vilnius
LIETUVOS RESPUBLIKA

2. APRAŠYMAS

2.1. Aplinkybės ir tikslas

2. Pagal ATLPS direktyvos 10c straipsnį valstybės narės, kurių elektros energijos sistemos atitinka tam tikrus kriterijus, gali išduoti nemokamus pereinamojo laikotarpio (2013–2019 m.) apyvartinius taršos leidimus elektros energiją gaminantiems įrenginiams, veikiantiems 2008 m. gruodžio 31 d., arba įrenginiams, kurių investicijos praktiškai pradėtos tą pačią dieną.
3. Šią galimybę pasirinkusios valstybės narės turi įvykdyti tam tikras energetikos sistemos modernizavimo sąlygas, be kitų dalykų, modifikuoti ir tobulinti infrastruktūrą, įdiegti švarias technologijas ir įvairinti energijos išteklių derinį bei tiekimo šaltinius. Energijos gamintojams nemokamus leidimus išduodančios valstybės narės turi visų pirma pateikti nacionalinį investicijų planą, kuriame būtų nustatyta, kad nemokamų leidimų gavėjų arba kitų veiklos vykdytojų investicijos bent prilygtų išduodamų atitinkamų nemokamų taršos leidimų vertei.
4. 2011 m. spalio 5 d. raštu Lietuva Komisijai pateikė nacionalinį planą, kuriame nustatytos reikalavimus atitinkančios investicijos, kurias galima atlikti siekiant modernizuoti elektros energijos gamybą pereinamuoju laikotarpiu, kuriuo išduodami nemokami taršos leidimai. Lietuva oficialiai pranešė ketinanti pasinaudoti ES ATLPS direktyvos 10c straipsnyje numatyta galimybe pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį.
5. 2012 m. gegužės 23 d. sprendimu² Komisija nutarė neprieštarauti Lietuvos paraiškai pereinamuoju laikotarpiu (2013–2019 m.) pagal direktyvos 10c straipsnio 5 dalį nemokamus taršos leidimus išduoti elektros energiją gaminantiems įrenginiams. Tame sprendime (9 konstatuojamojoje dalyje) Komisija Lietuvai priminė planuojamų pagalbos priemonių netaikyti, kol Komisija nepriėmė sprendimo, kad aptariama valstybės pagalba yra suderinama su vidaus rinka.

2.2. Pagrindiniai pagalbos schemos bruožai

6. Lietuvos valdžios institucijos atsižvelgė į tai, kad 2010 m. nutraukus didžiausios elektros energijos gamintojos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimą vietinių gamintojų pagamintos elektros energijos dalis ėmė mažėti. Nuo 2011 m. didžioji dalis elektros energijos importuojama iš trečiųjų šalių (Rusijos Federacijos), kurių tiekėjai pirmąja elektros energijos pardavimo rinkoje ir formuoja kainą elektros energijos biržoje. Kita vertus, iš atsinaujinančių išteklių pagaminamos elektros energijos dalis Lietuvos rinkoje yra maža. 1 lentelėje pateikti šias tendencijas parodantys rinkos dalies duomenys.

1 lentelė. Lietuvos elektros energijos gamybos rinkos dalys 2013 m. (gamintojų grupės išskirtos pusjuodžiu šriftu)

Gamintojai / įmonių grupė	Gamyba 2013 m. (GWh)	Gamybos dalis 2013 m., proc.	
AB „Lietuvos elektrinė“ (Įmonių grupė AB „Lietuvos energija“)	1 099	25,0	46,9

² C(2012) 3237 final.

Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė (Įmonių grupė AB „Lietuvos energija“)	543	12,3	13,4
Kauno hidroelektrinė (Įmonių grupė AB „Lietuvos energija“)	424,3	9,6	
UAB „Vilniaus energija“ (Įmonių grupė DALKIA)	543,8	12,4	
UAB „Litesko“ (Įmonių grupė DALKIA)	44,9	1,0	
UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“	261	5,9	
AB „Panevėžio energija“	82,6	1,9	
AB „Šiaulių energija“	63,8	1,5	
AB „Klaipėdos energija“	7,0	0,2	
AB „Utenos šilumos energija“	10,4	0,2	
AB „Kauno energija“	2,4	0,1	
Kitos biudujų jėgainės*	36,4	0,8	
Kitos mažosios hidroelektrinės*	91,9	2,1	
Kitos vėjo jėgainės*	600	13,6	
Kitos saulės jėgainės*	44,8	1,0	
Kitos energiją iš atliekų gaminančios jėgainės*	76,0	1,7	
Kitos cheminių procesų jėgainės*	nėra duomenų	10,5	
Kita pramoninė gamyba savo reikmėms*	nėra duomenų		
Kitos nežinomos mažos jėgainės*	460,2		
Gamyba, iš viso:	4 398	100 proc.	
- Eksportas	660		
+ Importas	7 606		
Suvartojimas, iš viso	11 344		

Šaltinis – Lietuvos valdžios institucijos.

7. 2011 m. rugsėjo mėn. patvirtintame Lietuvos nacionaliniame laikotarpio iki 2020 m. plane šiuos du (t. y. didelio importo ir mažos elektros energijos iš atsinaujinančių šaltinių rinkos dalies) klausimus siekiama išspręsti didesne energijos gamyba mažo anglies dioksido kiekio technologijomis iš dujų ir atsinaujinančių energijos šaltinių ir aktyvesne konkurencija, leidus naujiems konkurentams patekti į vidaus elektros energijos rinką. 2 lentelėje parodytos planuojamos Lietuvos rinkos dalys 2020 m.

2 lentelė. Planuojamos Lietuvos elektros energijos gamybos rinkos dalys 2020 m. (gamintojų grupės išskirtos pusjuodžiu šriftu)

Gamintojai / įmonių grupė	Prognozuojama gamyba 2020 m. (GWh)	Prognozuojama gamybos dalis 2020 m., proc.	
AB „Lietuvos elektrinė“ (Įmonių grupė AB „Lietuvos energija“)	850	15,0	34,0
Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė (Įmonių	600	12,3	

grupė AB „Lietuvos energija“			
Kauno hidroelektrinė (Įmonių grupė AB „Lietuvos energija“)	378,2	6,7	
UAB „Vilniaus energija“ (Įmonių grupė DALKIA)	786	13,9	14,8
UAB „Litesko“ (Įmonių grupė DALKIA)	50	0,9	
UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“	330		5,8
AB „Panevėžio energija“	92		1,6
AB „Kauno termofikacijos elektrinė“	116		1,9
AB „Šiaulių energija“	60		1,1
AB „Klaipėdos energija“	-		0,0
AB „Utenos šilumos tinklai“	10		0,2
AB „Kauno energija“	15		0,3
Kitos biodujų ir biomasės jėgainės*	74,4		1,1
Kitos mažosios hidroelektrinės*	144,5		2,6
Kitos vėjo jėgainės*	982		17,4
Kitos saulės jėgainės*	60		1,1
Kitos energiją iš atliekų gaminančios jėgainės*	266		4,7
Kitos cheminių procesų jėgainės*	242		4,3
Kita pramoninė gamyba savo reikmėms*	451,4		8,0
Kitos nežinomos mažos jėgainės*	267,3		4,7
Gamyba, iš viso:	5 658,7		100 proc.

Šaltinis – Lietuvos valdžios institucijos.

8. Lietuvos valdžios institucijų teigimu, pritaikiusi ES ATLPS direktyvos 10c straipsnį ir išdavusi nemokamus taršos leidimus, šalis atitiktų 7 konstatuojamojoje dalyje minėtus tikslus ir apskritai sparčiau modernizuotų savo energetikos sektorių. Todėl nemokamus taršos leidimus Lietuva išduotų veiklos vykdytojams, įsipareigojusiems investuoti į jos elektros energijos gamybos sistemos modernizavimą, jei investicijos atitiktų visus šiuos kriterijus:

- investicija atitinka nacionalinį laikotarpio iki 2020 m. investicijų planą;
- investicija atitinka aktualius ES teisės aktus. Investicija neturi sustiprinti veiklos vykdytojo dominavimo rinkoje arba nepagrįstai iškreipti konkurencijos;
- investicija papildo kitas investicijas, kurias Lietuva turi atlikti, kad pasiektų kitus tikslus arba įvykdytų ES teisės aktų teisinius reikalavimus;
- investicija padeda įvairinti elektros energijos gamybos energijos ir tiekimo šaltinius, mažinti gaminant energiją išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;
- investicija lieka ekonomiškai tvari ir po 2019 m. ir

- prašomų nemokamų taršos leidimų rinkos vertė yra lygi investicijai, kuri bus atlikta pagal paraišką, arba yra už ją mažesnė.
9. Be kitų atrinktų projektų, yra, pavyzdžiui, kelios naujos biudžių jėgainės, taip pat investicijos, kuriomis siekiama efektyvaus energijos vartojimo gaminant elektros energiją; hidro ir saulės energija varomų objektų, taip pat biokuru varomų kogeneracinių įrenginių statyba.
 10. Lietuvos valdžios institucijos patvirtino, kad pagal ES ATLPS direktyvos 10c straipsnio 1 dalį nacionalinės teisės aktuose bus nustatytas nacionaliniame plane numatytų investicijų stebėjimo ir atlikimo užtikrinimo mechanizmas. Laikydamosi šio mechanizmo, Lietuva taršos leidimus veiklos vykdytojui išduos, kai jis kompetentingai institucijai įrodys, kad investicija iš tiesų atlikta. Pagalbos gavėjams neišduoti taršos leidimai bus pagal ES ATLPS direktyvos 10 straipsnio 1 ir 4 dalis parduoti aukcione.
 11. Lietuvos energetikos ministerija reikalau, kad nemokamus taršos leidimus gavę pagalbos gavėjai kas dvylika mėnesių teiktų nacionaliniame plane nurodytų jų investicijų atlikimo ataskaitas. Be to, Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos ir Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai reguliariai bent kartą per šešis mėnesius tikrins investicijas vietoje. Lietuvos energetikos ministerija apibendrins metinių investicijų ataskaitų ir tikrinimo vietoje rezultatus ir juos pateiks Aplinkos ministerijai, o ši pateiks galutines metines nacionalines ataskaitas Komisijai ir jas viešai skelbs Energetikos ir Aplinkos ministerijų interneto svetainėse.

2.3. Pranešimo apimtis, teisinis pagrindas, pagalbą teikianti institucija

12. Pagal priemonę, kuri yra šio pranešimo dalykas, investicijos į elektros energijos gamybos įrenginių modernizavimą, siekiant sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir modernizuoti Lietuvos elektros energijos gamybos sistemą, yra finansuojamos elektros energijos gamybos įrenginiams išduodant nemokamus šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimus.
13. Pirminė teisinė priemonė yra 2011 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ir energetikos ministrų įsakymas Nr. D1-559/1-179 „Dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo elektros energijos gamybos įrenginiams pereinamuoju 2013–2020 m. laikotarpiu“ (toliau – ministrų įsakymas), o antrinė teisinė schemos įgyvendinimo priemonė yra 2010 m. vasario 10 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-126 „Dėl Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų išdavimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo“³.
14. Nemokamus taršos leidimus išduoti bus paskirta Aplinkos ministerija. Be to, už priemonės stebėjimą ir jos vykdymo užtikrinimą atsako Energetikos ministerija.

2.4. Pagalbos forma, gavėjai ir intensyvumas

15. Valstybės pagalbos forma – nemokami taršos leidimai, išduodami pagal ES ATLPS direktyvos 10c straipsnį.

³ Paskelbta „Valstybės žiniuose“ atitinkamai 2011 m. Nr. 91-4406 ir 2010 m. Nr. 20 (2010 2 18).

16. Lietuva paaiškino paskelbusi kvietimą pareikšti susidomėjimą, kad nustatytų pagalbos gavėjus – visi jie Lietuvos elektros energijos gamintojai, kurių gamybiniai įrenginiai išmeta CO₂. Pasak Lietuvos valdžios institucijų, į kvietimą atsiliepę paraiškų teikėjai atitiko abu šiuos kriterijus: i) jiems priklauso elektros energijos generatorius, kuris gamina vien tik elektros energiją, arba kompleksinis generatorius, kuris našiai gamina šilumos ir elektros energiją; toks įrenginys turi būti įtrauktas į ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ir ii) tas generatorius turėjo veikti iki 2008 m. gruodžio 31 d. arba investicijos, susijusios su įrenginiu, praktiškai turėjo būti pradėtos tą pačią dieną.
17. Rengiant nacionalinį planą buvo vertinama, ar gamintojų atliktos ar numatomos atlikti investicijos atitinka šešis pagrindinius principus, nurodytus Komisijos komunikate „Direktyvos 2003/87/EB 10c straipsnio neprivalomo taikymo gairės“⁴ (toliau – komunikatas). Pasak Lietuvos valdžios institucijų, į nacionalinį planą buvo įtraukti tik tie projektai ir investicijos, kurie atitinka nustatytus reikalavimus. Vienintelė priežastis, kodėl kai kurie projektai galiausiai nebuvo įtraukti, – gamintojai (pavyzdžiui, AB „Panevėžio energija“, UAB „Miesto energija“, UAB „Plungės šilumos tinklai“⁵) oficialiai atsisakė pagalbos arba nepateikė investicijų plano. Į Lietuvos nacionalinį planą galiausiai įtrauktos reikalavimus atitinkančios investicijos išvardytos šio sprendimo priede.
18. Iš pradžių (2013 m.) nemokamų taršos leidimų skaičius neviršytų 70 proc. patikrinto 2005–2007 m. elektros energiją gaminančių įrenginių išmestų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, kuris atitinka bendrą galutinį nacionalinį suvartojimą Lietuvoje. Nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų skaičių planuojama tuomet palaipsniui mažinti, kol 2020 m. jų neliks. Nemokamų pereinamojo laikotarpio taršos leidimų kiekis bus atimtas iš taršos leidimų kiekio, kurį Lietuva parduos aukcione.
19. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad numatoma išduotų nemokamų pereinamojo laikotarpio taršos leidimų rinkos vertė 2013 m. sausio 1 d. – 2019 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu yra maždaug 51 mln. EUR. Ši vertė prilygsta 2,8 mln. t CO₂. Rinkos kaina bus nustatyta *ex ante* visam pagalbos schemos galiojimo laikui pagal komunikato VI priedą.

3. VERTINIMAS

3.1. Valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį

20. SESV 107 straipsnio 1 dalyje valstybės pagalba apibrėžiama kaip valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, nes ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.
21. Pagal „Tam tikrų valstybės pagalbos priemonių, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, gaires“⁶ (toliau – ATLPS gairės), ypač 3

⁴ OL C 99, 2011 3 31, p. 3.

⁵ 10c straipsnio reikalavimus atitinkantiems gamintojams Energetikos ministerija išsiuntė raštą, kuriuo paprašė daugiau informacijos apie planuojamas investicijas. Lietuvos duomenimis, atsakymų dėl planuojamų investicijų nepateikė UAB „Miesto energija“ ir UAB „Plungės šilumos tinklai“.

⁶ OL C 158, 2012 6 5, p. 4.

punktą, ATLPS direktyvą įgyvendinančių reikalavimus atitinkančių valstybių narių elektros energijos sektoriuje išduodami nemokami pereinamojo laikotarpio apyvartiniai taršos leidimai gali būti siejami su valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje, todėl, vadovaujantis SESV 108 straipsniu, apie ją turi būti pranešta Komisijai ir jos negalima skirti, kol Komisija jai nepritarė.

22. Nagrinėjamu atveju priemonė yra siejama su Lietuva, nes ją lemia valdžios, pasinaudojusios ES ATLPS direktyvos 10c straipsnyje numatyta galima, bet neprivaloma išimtimi, veiksmai⁷. Numatytiems pagalbos gavėjams išduodama nemokamus taršos leidimus Lietuva atsisako valstybinių išteklių, kuriuos būtų gavusi, jei taršos leidimai būtų buvę parduoti aukcione. Nemokamus taršos leidimus gavusiems paramos gavėjams nereikia išleisti lėšų būtiniesiems taršos leidimams nusipirkti, todėl jie gauna ekonominį pranašumą.
23. Be to, pranašumas yra atrankinis, nes ministrų įsakyme nustatytas sąlygas atitinka tik ribotas investuoti į modernizavimą įsipareigojusią ir Vyriausybės išrinktą pagalbos gavėjų skaičius, bet ne kitos elektros energijos arba kituose ūkio sektoriuose, kuriems taikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, veikiančios įmonės. Pagalbos gavėjai užsiima elektros energijos tiekimu, o ši rinka Lietuvoje yra atvira konkurencijai ir yra susijusi su Lietuvos ir kitų valstybių narių prekybos srutais, todėl priemonė iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, taip pat gali padaryti įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai.
24. Atsižvelgusi į tai Komisija nusprendė, kad priemonė, apie kurią pranešta, yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalyje pateiktą apibrėžtį.

3.2. Pagalbos teisėtumas

25. Lietuvos valdžios institucijos Komisijai patvirtino, kad pagal schemą pagalba bus teikiama tik gavus Komisijos patvirtinimą. Apie priemonę pranešusios iki jos įgyvendinimo Lietuvos valdžios institucijos įvykdė SESV 108 straipsnio 3 dalies įpareigojimą.

3.3. Pagalbos suderinamumas

26. Priemonės, apie kurią pranešta, suderinamumą Komisija įvertino pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ir atsižvelgdama į ATLPS gaires.

3.3.1. Skatinamasis poveikis, reikalavimus atitinkančios išlaidos ir pagalbos intensyvumas

27. Paraiškos, kurią Lietuva pateikė pagal ATLPS direktyvos 10c straipsnio 5 dalį, duomenimis, visos nacionaliniame plane išvardytos investicijos atliktos po 2009 m. birželio 25 d. Todėl reikalavimas, kad valstybės pagalba turėtų skatinamąjį poveikį, įvykdytas.
28. Lietuvos nacionaliniame plane yra trisdešimt septynios reikalavimus atitinkančios investicijos, kurių išlaidos susijusios tik su bendromis investicinėmis išlaidomis (materialiuoju ir nematerialiuoju turtu), nesvarbu, kokios atitinkamo įrenginio naudojimo išlaidos ir nauda. Lietuvos pranešimo duomenimis, nemokamų taršos leidimų rinkos vertė⁸

⁷ Taip pat žr. Teisingumo Teismo sprendimus bylose *Stardust Marine* (T-360/04), *Sandra Puffer* (C-460/07) ir *Deutsche Bahn* (T-351/02).

⁸ Apskaičiuota pagal 2011 m. kovo 29 d. Komisijos sprendimą dėl nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų išdavimo elektros energijos gamybos įrenginių operatoriams metodikos gairių pagal Direktyvos 2003/87/EB 10c straipsnio 3 dalį, C(2011) 1983 galutinis, 2011 3 29.

nebus didesnė už bendras investicines išlaidas. Lietuvos pasiūlytu stebėjimo ir atlikimo užtikrinimo mechanizmu kontroliuojama, kad pagal 10c straipsnį išduoti leidimai aiškiai atitiktų investicijas į elektros energijos gamybos sektoriaus modernizavimą. Todėl pagalba neviršija 100 proc. reikalavimus atitinkančių išlaidų.

29. Todėl ATLPS gairių 40, 41 ir 42 punktuose nustatytos skatinamojo poveikio, reikalavimus atitinkančių išlaidų ir intensyvumo sąlygos įvykdytos.

3.3.2. *Vertinimas pagal ATLPS gairių 40 punkto a–d papunkčiuose nustatytų metodikos, bendro intereso, investicijų rūšies ir bendros išduotų taršos leidimų vertės kriterijus*

30. Pagal ATLPS gairių 40 punktą valstybės pagalba, susijusi su galimu nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų išdavimu elektros energijos gamybai modernizuoti ir nacionaliniuose planuose numatytais investicijomis pagal ATLPS direktyvos 10c straipsnį, bus laikoma suderinama su vidaus rinka, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte, jei tenkinamos visos penkios toliau nurodytos sąlygos: a) nemokamas pereinamojo laikotarpio leidimas išduodamas pagal 2010 m. gegužės 26 d. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente⁹ nurodytą metodiką; b) nacionaliniu planu siekiama bendro intereso tikslų; c) nacionaliniame plane numatytos investicijos į infrastruktūros tobulinimą, švarias technologijas ir į energijos išteklių derinio ir tiekimo šaltinių įvairinimą; d) nemokamų taršos leidimų rinkos vertė neviršija bendrų atliktų investicijų išlaidų ir e) pagalba neturi tokio neigiamo poveikio prekybos sąlygoms, kad būtų pažeistas bendras interesas.

31. Likusioje šio skirsnio dalyje Komisija nagrinėja, ar galima manyti, kad laikomasi šių kriterijų.

32. Metodiką, bendro intereso buvimą, investicijų, kurias įsipareigota atlikti, rūšį ir bendrą išduotų taršos leidimų vertę Komisija įvertino savo 2012 m. gegužės 23 d. sprendime (žr. 5 konstatuojamąją dalį). Sprendime pateiktos Komisijos išvados:

- Paraišką pagal direktyvos 10c straipsnio 5 dalį Lietuva Komisijai pateikė 2011 m. spalio 5 d. raštu. Į Komisijos klausimus Lietuva atsakė 2012 m. sausio 27 d. raštu pateikusi papildomos planui, apie kurį pranešta, stigiosios informacijos ir 2012 m. balandžio 3 d. raštu.
- Lietuvos paraiška, įskaitant didžiausią taršos leidimų, kuriuos numatyta pagal 10c straipsnį išduoti 2013–2019 m., skaičių (2 853 628), įvertinta pagal direktyvos 10c straipsnyje nustatytus kriterijus, atsižvelgiant į komunikatą ir į 2011 m. kovo 29 d. Komisijos sprendimą dėl nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų išdavimo elektros energijos gamybos įrenginių operatoriams metodikos gairių pagal Direktyvos 2003/87/EB 10c straipsnio 3 dalį¹⁰.
- Pagal 10c straipsnio 1 dalies c punktą 2007 m. Lietuvos elektros energijos tinklas buvo tik tiesiogiai ar netiesiogiai sujungtas su Elektros energijos perdavimo koordinavimo

⁹ OL C 99, 2011 3 31, p. 3.

¹⁰ C(2011) 1983 *final*.

sąjungos (UCTE) valdomu tinklu vienintele mažiau negu 400 MW galingumo linija. Todėl Lietuva gali naudotis direktyvos 10c straipsnyje numatyta galimybe.

- Kartu su paraiška Lietuvos valdžios institucijos pateikė sąrašą įrenginių, kurie atitinka nemokamų pereinamojo laikotarpio apyvartinių taršos leidimų išdavimo reikalavimus. Apyvartiniai taršos leidimai sąrašė nurodytiems įrenginiams bus išduodami pagal direktyvos 10c straipsnio 3 dalyje ir sprendimo 1 straipsnyje nustatytus reikalavimus.
 - Nacionaliniame plane Lietuva pasiūlė investicijas į infrastruktūros modifikavimą ir tobulinimą, švarias technologijas ir energijos išteklių derinio bei tiekimo šaltinių įvairinimą. Siūlomos investicijos atliktos nuo 2009 m. birželio 25 d. arba bus atliktos ateityje. Jos atitinka 10c straipsnio 1 dalies reikalavimus ir, kiek įmanoma, komunikato 23 punkte nustatytus principus. Todėl tokias investicijas galima finansuoti tiek, kokia yra pagal 10c straipsnį išduotų apyvartinių taršos leidimų vertė.
 - Komisija išnagrinėjo planuojamų investicijų stebėjimo ir atlikimo užtikrinimo nuostatas. Lietuva visų pirma siūlo taršos leidimus veiklos vykdytojui išduoti tik, kai jis kompetentingai institucijai tinkamai įrodys, kad investicija iš tiesų atlikta. Jei veiklos vykdytojas investicijos neatlieka tais metais, kuriems ji suplanuota, kompetentingos Lietuvos institucijos gali investicijos terminą nukelti daugiausiai dvejimėms metams, jei investicijos vėlavimo priežastys aiškiai pagrįstos, o investicijų suma per šiuos dvejus metus yra ne mažesnė už taršos leidimų, išduotų šiems dvejimėms metams, vertę. Veiklos vykdytojui neišduoti taršos leidimai bus pagal direktyvos 10 straipsnio 1 ir 4 dalis parduoti aukcione. Lietuvos pasiūlytu mechanizmu galima atidžiai stebėti ir veiksmingai užtikrinti nacionalinio plano vykdymą, juo taip pat užtikrinama, kad pagal 10c straipsnį išduoti leidimai aiškiai atitiktų investicijas į elektros energijos gamybos sektoriaus modernizavimą. Kompetentinga institucija tikrina investicijas, o pagal 10c straipsnio 1 ir 4 dalis numatytas tinkamas ataskaitų teikimas Komisijai. Todėl Komisija mano, kad šio mechanizmo pakanka, kad nacionaliniame plane nustatytos investicijos būtų atliktos tinkamai.
 - 2012 m. liepos 6 d. sprendime Komisija pateikė nuomonę, kad nemokamus taršos leidimus išdavus pagal Lietuvos pasiūlymą nebūtų iškreipta konkurencija, kaip numatyta direktyvos 10c straipsnio 5 dalies e punkte pateiktoje apibrėžtyje. Tačiau paraiškoje pateikta schema turi būti įgyvendinta pagal Direktyvą 2003/87/EB ir kitas aktualias Sąjungos teisės nuostatas, įskaitant Direktyvą 2001/42/EB. Pagal direktyvos 10c straipsnio 2 dalį Lietuva gali nuspręsti sumažinti paraiškoje nurodytą bendrą nemokamų pereinamojo laikotarpio taršos leidimų skaičių arba pagal direktyvos 10c straipsnį nemokamus pereinamojo laikotarpio taršos leidimus išduoti trumpiau nei 2013–2019 m., jei toks sprendimas dera su direktyva ir kita Sąjungos teise. Schema taip pat neriboja priemonių, kurios pagal Sąjungos teisės aktus, susijusius su nacionaline energetikos politika, priimamos nacionaliniu lygmeniu, ir valstybės narės teisės nustatyti sąlygas, kuriomis naudojami jos energijos ištekliai, pasirenkami įvairūs energijos šaltiniai ir bendra jos energijos tiekimo struktūra.
33. Dėl šių priežasčių 2012 m. gegužės 23 d. sprendime Komisija padarė išvadą, kad ATLPS direktyvos 10c straipsnio 5 dalies i–iv papunkčių kriterijai tenkinami.
34. Dėl minėtų faktų ir 2012 m. gegužės 23 d. sprendime paaiškintų priežasčių Komisija laikosi nuomonės, kad nemokamų pereinamojo laikotarpio taršos leidimų vertės apskaičiavimo

metodika, bendras interesas, kurio siekiama išduodant tuos leidimus, ir bendra taršos leidimų vertė atitinka ATLPS direktyvoje nustatytus reikalavimus, kad būtų pateisinta teikiama valstybės pagalba. Todėl ATLPS gairių 40 punkto a–d papunkčiuose nustatytos sąlygos įvykdytos.

3.3.3. Galimas konkurencijos ir prekybos iškreipimas

35. Pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ir pagal ATLPS gairių 40 punkto e papunktį Komisijai reikia apsvarstyti, ar priemonė, apie kurią pranešta, neturi tokio neigiamo poveikio prekybos sąlygoms, kad būtų pažeistas bendras interesas, visų pirma tais atvejais, kai pagalba skiriama ribotam pagalbos gavėjų skaičiui arba kai dėl pagalbos gali sustiprėti pagalbos gavėjų padėtis rinkoje.
36. Komisija atkreipia dėmesį, kad taršos leidimų išdavimo mechanizmo nauda esamoms energijos gamybos sektoriaus įmonėms iš esmės proporcingai priklauso nuo to, kiek elektros energijos jos gamina iš iškastinio kuro. Todėl tos iškastinį kurą naudojančios įmonės, kurios jau dabar turi didesnę rinkos dalį, veikiausiai gaus daugiau taršos leidimų. Tačiau šiuo atveju pagalbos gavėjai atrenkami remiantis 16 ir 17 konstatuojamosiose dalyse nurodytu visiems CO₂ išmetantiems elektros energijos gamintojams skirtu kvietimu, todėl iškreipiamasis pagalbos schemas pobūdis mažinamas. Todėl nagrinėjant iškreipiamąjį pagalbos schemas pobūdį būtina ypač atsižvelgti į ankstesnę rinkos struktūrą ir į laipsnį, kuriuo ją keičia nacionalinis planas, nes išdavus taršos leidimus atsiranda galimybės investuoti; pageidautina, kad tie pokyčiai padėtų sukurti aktyvesnės konkurencijos aplinką.
37. Pagrindinis Lietuvos nacionalinio plano tikslas – paskatinti ir remti investicijas, kurias atlikus būtų rentabiliai mažinamas energijos gamybos sektoriaus išmetamų teršalų kiekis ir bendrai modernizuojama elektros energijos gamyba. Planuojamų investicijų vertė yra daugiau kaip aštuoniolika kartų didesnė už taršos leidimų, kuriuos ketinama išduoti, vertę. Kartu Lietuvos valdžios institucijos numato, kad iki 2020 m. sumažės pagrindinių penkių elektros energijos gamintojų rinkos dalis, ypač tikėtina, kad sumažės pagrindinio elektros gamintojo, grupės AB „Lietuvos energija“, rinkos dalis.
38. Lietuva pateikė atitinkamus duomenis apie tikėtiną elektros energijos gamybos rinkos struktūrą 2020 m. 1 ir 2 lentelėse (žr. 6 ir 7 konstatuojamąsias dalis) parodyta, kad įgyvendintas planas veikiausiai nepaveiks neigiamai Lietuvos rinkos struktūros. Palyginti su dabartine padėtimi (grupė AB „Lietuvos energija“ iš dalies dominuoja rinkoje), nacionalinio plano įgyvendinimo laikotarpio pabaigoje energijos grynosios gamybos koncentracija, kaip tikimasi, sumažės daugiau kaip 10 proc. Iki 2020 m. nežymiai padidės grupės DALKIA rinkos dalis, nes grupė padidins energijos iš atsinaujinančių šaltinių gamybą, 550 MWh įrengtosios galios Vilniaus termofikacinėje elektrinėje 2016–2017 m. pastačiusi biomasės garo katilą. Tokia prielaida daroma, nes tuo pat metu tikimasi, kad įrengtąją galią ir elektros energijos gamybą didins mažieji ir vidutinio dydžio gamintojai, pastatę atsinaujinančių šaltinių (daugiausia vėjo) energijos jėgaines¹¹. Atsižvelgusi į šiuos faktus Komisija mano, kad įgyvendinus nacionalinį planą pagalbos gavėjų padėtis rinkoje nesustiprės ir nebus labiau konsoliduota.

¹¹ Tokie gamintojai (jų individuali rinkos dalis mažesnė nei 0,1 proc.) 1 ir 2 lentelėse pažymėti *.

39. Be to, Lietuvos valdžios institucijos paaiškino, kad dabartinė elektros energijos gamybos vidaus rinka yra palyginti ribota. Tai lemia didelę šalies priklausomybę nuo Rusijos Federacijos, kurios tiekėjams priklauso pagrindinė gerokai didesnė už vietinę gamybą elektros energijos pardavimo dalis Lietuvoje, todėl jie nustato elektros energijos kainą biržoje¹². 1 lentelėje parodyta, kad 2013 m. Lietuvoje pagaminta 38 proc. visos suvartotos energijos. Numatoma, kad iki 2020 m. vietinė elektros energijos gamyba padidės, todėl šalis taps mažiau priklausoma nuo trečiųjų (ne ES) šalių bei vietinių elektros energijos kainų ir tuo pat metu suaktyvės gamintojų konkurencija.
40. Pagal grupės AB „Lietuvos energija“ investicijų pasiūlymą išduodamų taršos leidimų vertė sudaro didžiausią (apytiksliai 49 proc.) išduodamų taršos leidimų vertės dalį. Šis santykis maždaug atitinka dabartinę elektros energijos gamybos rinkos dalį, kurią turi ši įmonių grupė. Vis dėlto grupės AB „Lietuvos energija“ planuojamų investicijų bendras pagalbos intensyvumas yra 4,3 proc., todėl daugiau kaip 95 proc. investicinių išlaidų bus finansuojama kitomis priemonėmis nei nemokami taršos leidimai. Komisija taip pat atsižvelgia į tai, kad šis rodiklis yra mažesnis už kitų nacionaliniame plane išvardytų projektų vidutinį 5,42 proc. pagalbos intensyvumą.

3 lentelė. Pagalbos intensyvumas pagal įmonių grupes ir planuojamas investicijas

Įmonių grupė ir veiklos vykdytojas	Investicijų vertė (EUR)	Išduotų pereinamojo laikotarpio ATL vertė (EUR)	Pagalbos intensyvumas (proc.)
AB „Kauno energija“	48 864 690	183 642	0,4
AB „Klaipėdos energija“	202 734	202 734	100
UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“	43 443 003	7 069 727	16,3
Grupė AB „Lietuvos energija“	577 543 443	24 951 975	4,3
Grupė DALKIA	245 153 499	18 083 927	10,2
AB „Šiaulių energija“	14 645 761	166 352	1,1
AB „Utenos šilumos tinklai“	4 489 110	13 314	0,3
I Š V I S O	934 342 240	50 671 671	5,42

Šaltinis – Lietuvos valdžios institucijos.

41. Lietuvos valdžios institucijų pateiktais duomenimis, elektros energijos gamybai Lietuvoje anglys ir rusvosios anglys nenaudojamos. Beveik pusė nacionaliniame plane nustatytų investicijų¹³ yra susijusi su atsinaujinančių energijos šaltinių plėtra elektros energijos gamyboje; taip Lietuva ketina iki 2020 m. pasiekti, kad 23 proc. visos suvartojamos energijos būtų gaunama iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Komisijos nuomone, tai

¹² Lietuvos valdžios institucijų duomenimis, importuojamos elektros energijos kaina biržoje 2011 m. siekė 45 EUR/MWh, o pagrindinio vietinio gamintojo (AB „Lietuvos elektrinė“) – 89 EUR/MWh.

¹³ 15 iš 37.

atitinka pagal Direktyvą 2009/28/EB¹⁴ Komisijai pateiktą Lietuvos nacionalinį atsinaujinančių išteklių energijos veiksmų planą¹⁵.

3.3.4. *Sumavimas*

42. Lietuva pareiškė, kad nacionalinio plano investicijos nebus finansuojamos jokiais valstybiniais ištekliais, išskyrus nemokamus taršos leidimus, todėl ATLPS gairių 47 konstatuojamosios dalies sąlyga įvykdyta.
43. Remdamasi pateiktais argumentais Komisija daro išvadą, kad teigiamas priemonės, apie kurią pranešta, poveikis nusveria jos neigiamą poveikį ir kad galimas dėl priemonės atsiradęs rinkos iškreipimas nekeičia rinkos sąlygų tiek, kad prieštarautų bendram interesui.

4. IŠVADA

44. Atsižvelgusi į pateiktus faktus Komisija daro išvadą, kad pagalba, apie kurią pranešta, yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, todėl nusprendė jai neprieštarauti.
45. Lietuvos valdžios institucijoms Komisija primena, kad pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį apie planus refinansuoti, koreguoti ar keisti šią schemą reikia pranešti Komisijai laikantis Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias SESV sutarties 93 straipsnio (dabar – 108 straipsnis) taikymo taisykles¹⁶, nuostatų.

¹⁴ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, OL L 140, 2009 6 5, p. 16.

¹⁵

http://ec.europa.eu/energy/renewables/transparency_platform/doc/national_renewable_energy_action_plan_lithuania_en.pdf

¹⁶ OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

46. Jei šiame rašte yra konfidencialios informacijos, kuri neturėtų būti atskleista tretiesiems asmenims, apie tai praneškite Komisijai per penkiolika darbo dienų nuo šio dokumento gavimo dienos. Jei per nurodytą laiką Komisija negaus pagrįsto prašymo, bus laikoma, jog sutinkate, kad visas autentiškas rašto tekstas būtų atskleistas tretiesiems asmenims ir paskelbtas interneto svetainėje

<http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

Prašymą siųskite registruotu laišku arba faksu adresu

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
B-1049 Brussels
Faksas (+32 2) 296 12 42

Pagarbiai
Komisijos vardu

Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas

* Should be read as following due to a clerical error

PRIEDAS

INVESTICINIŲ PROJEKTŲ SĄRAŠAS

Nr.	Veiklos vykdytojas	Įmonė	Investicijos aprašymas
LT-\$-0001	Litesko	DALKIA	5,4 MWe Biomasės kogeneracinės katilinės statyba Alytaus RK
LT-\$-0002	Litesko	DALKIA	3 MWe biodujų naudojančios katilinės įrengimas Druskininkų PK*
LT-\$-0003	Litesko	DALKIA	0,8 MWe biodujų naudojančios katilinės įrengimas Kazlų Rūdos RK*
LT-\$-0004	Litesko	DALKIA	Biokuru kūrenamo katilo įrengimas Druskininkų PK*
LT-\$-0005	Litesko	DALKIA	Transformatorinės KTP-101 rekonstravimas Alytaus RK
LT-\$-0006	Litesko	DALKIA	Transformatorinės KTP-102 rekonstravimas Alytaus RK
LT-\$-0007	Litesko	DALKIA	0,4 kV skirstyklos rekonstrukcija Marijampolės RK
LT-\$-0008	Vilniaus energija	DALKIA	Termofikacinės Elektrinės Nr. 2 6 kV skirstyklos rekonstrukcija
LT-\$-0009	Vilniaus energija	DALKIA	60 MW garo katilo Nr. 5 rekonstrukcija ir pritaikymas biokurui, TE-2*
LT-\$-0010	Vilniaus energija	DALKIA	60 MW garo katilo Nr. 6 rekonstrukcija ir pritaikymas biokurui, TE-2*
LT-\$-0011	Vilniaus energija	DALKIA	Garo katilo pritaikymas biokurui, TE-3*
LT-\$-0012	Vilniaus energija	DALKIA	0,4 kV SRSĮ rekonstrukcija, TE-2
LT-\$-0013	Vilniaus energija	DALKIA	0,4 kV SRSĮ rekonstrukcija, TE-3
LT-\$-0014	Vilniaus energija	DALKIA	Transformatorių keitimas, TE-2, TE-3
LT-\$-0015	* [Kauno Energija]	Kauno Energija	44 MW biokuru kūrenamo katilo įrengimas, Petrašiūnų elektrinė
LT-\$-0016	* [Kauno Energija]	Kauno Energija	Biokuro kogeneracinės jėgainės įrengimas, Noreikiškių ir Inkaro katilinės
LT-\$-0017	Utenos ŠT	Utenos ŠT	Biokuro termofikacinės jėgainės statyba
LT-\$-0018	Šiaulių energija	Šiaulių energija	Termofikacinės elektrinės įrengimas, naudojanti biokurą
LT-\$-0020	Šiaulių energija	Šiaulių energija	Garo katilo Nr. 3 degimo proceso optimizavimas

* Dėl ortografinės klaidos turi būti skaitoma taip, kaip nurodoma toliau

LT-\$-0021	Klaipėdos energija	Klaipėdos energija	Turboagregato Nr.3 modernizavimas
LT-\$-0022	KTE	GAZPROM	15 MWe bloko, deginančio biokurą, statyba ir 60 MWe bloko uždarymas
LT-\$-0023	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Biokuro termofikacinės jėgainės statyba
LT-\$-0024	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Transformatorių keitimas
LT-\$-0025	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Hidroagregato statyba KHAE
LT-\$-0026	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Investicija į saulės baterijas vandens ir mazuto šildymui
LT-\$-0027	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Jėgainės rekonstrukcija – efektyvumo padidinimas, pagaminant daugiau elektros energijos esamais pajėgumais (KHE)
LT-\$-0028	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Hidroagregatų reguliavimo sistemos rekonstrukcija – efektyvumo padidinimas, pagaminant daugiau elektros energijos esamais pajėgumais (KHAE)
LT-\$-0029	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Saulės baterijų įdiegimas – efektyvumo padidinimas technologiniame procese šilto vandens paruošimui (KHAE)
LT-\$-0030	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Valdymo sistemų modernizacija – efektyvumo padidinimas
LT-\$-0031	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	455 MW KCDT bloko statyba (dviejų blokų uždarymas) – 30 proc. didesnis elektros energijos gamybos efektyvumas
LT-\$-0033	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Flotacinių nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija – mažesnės elektros energijos sąnaudos, reikalingos technologiniame procese atsirandančių nuotekų apdorojimui
LT-\$-0034	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Kamino rekonstrukcija „Lietuvos elektrinėje“ – efektyvumo didinimas, mažinant elektros energijos sąnaudas technologiniame procese
LT-\$-0035	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Investicijos, skirtos mažinti energijos sąnaudas elektros energijos gamybos procese
LT-\$-0036	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Šilumos sąnaudų chemiam vandens paruošimui mažinimo projektas
LT-\$-0037	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Investicija į hidromovą – maitinimo siurblių – efektyvumo didinimas, sumažinant energijos sąnaudas elektros energijos gamyboje
LT-\$-0038	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Mažai sieringo mazuto rezervuaro ir kuro sistemos statyba

LT-\$-0039	Lietuvos elektrinė	Lietuvos energija	Biokuro jėgainės statyba

Šaltinis – Lietuvos valdžios institucijos.